

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Rvperti Abbatis Monasterii Tuitiensis, ordinis sancti
Benedicti, Theologi antiqui ac plane clarissimi, in Cantica
Canticorum de incarnatione Domini commentario[rum],
libri VII**

Rupertus <Tuitensis>

[Köln], 1527

VD16 B 3703

Comedite amici & bibite, & inebriamini charissimi,

urn:nbn:de:hbz:466:1-34445

RV PERTI IN CANT. CANT. CA. III.

Proue. 31.

Act. 4.

Ioan. 19

Actu. 2

uerum etiā exultat caro, & idcirco dixi bibi uinum meum cum lacte meo. Hoc uinum meum obliuionem mihi fecit laborum præteritorum, iuxta illud: Da siceram mœrentibus, o Lamuel, & uinum his qui amaro sunt animo. Bibant & obliuiscantur egestatis suæ, & doloris non recordentur amplius. Bibi & bibendum dedi his, qui amaro mecum fuerunt animo, uinum cum lacte meo. Biberunt & obliti sunt egestatis atque doloris: egestatis, qua prius egestes fuerant, ut potest homines sine literis & idiotæ: doloris, quo propter passionem meam doluerant, sicut prædixeram eis iam hora passionis imminente. Sed quæ hæc locutus sum uobis, tristitia impleuit cor uestrum. Item: Et uos igitur nunc quidem tristitia habetis: Iterum autem uidebo uos, & gaudebit cor uestrum, & gaudium uestrum nemo tollet a uobis. Hoc sacramentum nescientes qui uidebant & audiebant eos, scilicet quod bibissem ego & gustandum præbuissem illis uinum meum cum lacte meo, dicebant, nescientes quid loquerentur, ipsi quia musto pleni sunt isti. ¶ Denique spiritum sanctum dederam illis spiritum paraclitum, qui unus idemque est, & uinum meum, & lac meum, uinum meum, quia gaudium de præsentibus bonis: lac meum, quia consolatio de præteritis malis: uinum meum, quia dilectio dei: lac meum, quia dilectio proximi. Et dicebam eis. ¶ Comedite amici & bibite, & inebriamini charissimi, ¶ Quid comedetis, & quid bibetis? Nimirum reliquias, quas ego sumens dedi uobis, reliquias factas

COMMENTARIORVM. LIB. III. 67

ui mei & mellis mei, reliquias uini mei, & lactis mei, nō sine reliquijs myrrhæ meæ, uel piscis af si mei. ¶ Non quomodo serpens mulierem Euā, & mulier uitum suum inuitauit ad comedendū Ego inuito uos ad comedendum & bibendum, imo contra illud quod illi comederunt, ego necessariae comestionis atq; bibitionis appono uobis antidotum. Serpens nondabat illis de suo, s; suadebat rapere de alieno: ego do uobis de proprio, de fauo & melle meo, de uino meo & lacte meo, imo & de corpore meo de sanguine meo simul & de spiritu meo: Spiritus hic ueritatem loquitur uobis contra mendacium quod serpens loquebatur illis: Quid enim locutus est illis? Scit enim deus, quia quocunq; die comederitis de ligno illo, aperientur oculi uestri, & eritis sicut dī & idcirco prohibuit ne comederetis. Hoc dicēs, ille spiritus blasphemix, magnam deum asseruit contra hominem habere inuidiam. Iste autem spiritus ueritatis, quod dicit uobis: Scit enim DEI filius, quia si manseritis in illo, & ipse in uobis, eritis sicut filij dei, eritis dī, eritis omnes filij excelsi, quia aperientur oculi uestri, aperientur uobis sensus, ut scripturas intelligatis, & idcirco dixit uobis: Accipite & comedite, hoc est corpus meum. Accipite & bibite, hic est sanguis meus. Hoc dicēs iste spiritus gratiæ magnā circa nos insinuat dei beneuolentiam. Comedite igitur amici & bibite, & inebriamini charissimi. Hoc unū de similibus loquor uobis, de similibus serpentis. Non enim sine causa dixi, Et sicut MOSES exaltauit serpentem in deserto, ita exaltari optet filiū hoīs, ut oīs q; credit in ipso, nō pereat.

Gene. 3.
Ioan. 17
Psalm. 81.

Luc. 14.
Matt. 25.

Ioan. 3

sed habeat uitam æternam. Non, inquã, sine cau-
sa dixi, quia uidelicet ecce loquor uobis unum
de similibus serpentis. ¶ Quod est illud unum de
similibus? Comedite, inquit ille, & eritis sicut dii,
comedite & bibite (ego dico) & eritis uos gra-
tia, quã sum ego natura. s. filij dei. Neq; illi uideli-
cet primi homines in fructu ligni uetiti uidebãt
hoc quod audiebant, scilicet, diuinitatis effectũ,
neq; uos uidetis in pane & uino corporolibus o-
culis, sic esse ut dico, corpus & sanguinẽ meum.
Illi uidebant solũmodo arboris pomum, uos ui-
detis solummodo panem & uinum. Plus ille ser-
pens, q̃ uideretur, credi sibi met uoluit, & credi-
tum est illi, plus & ego mihi ut credatis exigo,
q̃ uidere possitis corporeis oculis, & credendum
est mihi, ut quo ordie mors introiuit, eodem fo-
ras mittatur, & uita sublata male credulus, be-
ne credentibus recuperetur. ¶ Quo enim ordine
uita sublata est & mors introiuit? Eo uidelicet,
ut morte animæ præcedente, mors carnis subse-
queretur. Nam quo die comederunt primi homi-
nes uetitum, eodem morte animæ, morte pecca-
ti mortui sunt: & deinde morte carnis, suo quo-
q; die uel tempore in puluerem reuersi sunt. Ibi
uos quoq; amici & secundum animã mortui &
secundũ carnẽ mortales facti estis. In Adã q̃ppe
omnes moriuntur, & hoc scienter unusquisq; ue-
strum confitetur. Nunc aut quid spũs dicit? Ele-
uare, eleuare, consurge Hierusalem q̃ bibisti de
manu dñi calicem iræ eius, & usq; ad fundũ cali-
cẽ soporis bibisti, & potasti usq; ad faeces. Duo
sunt quæ occurrunt tibi: Vastitas & contritio,
& fames & gladius. Filij tui, proiecti sunt dor-

1. Cor. 15.

Esa, 51

COMMENTAR. LIB. III. 58.

mierunt in capite omnium platearum sicut be-
 stia illaqueata: pleni indignatione domini, incre-
 patione dei tui. Quam dicit indignationem do-
 mini, ipsa est mors animæ, & quam dicit incre-
 pationem dei tui ipsa est mors corporis, & ipsa
 est calix quem bibisti (inquit) de manu domini,
 subauditur increpatis atq; dicentis: In sudore uul-
 tus tui uesceris pane tuo, donec reuertaris in ter-
 ram, de qua sumptus es, quia puluis es, & in pul-
 uerem reuertes. Nam calicem mortis animæ
 bibisti, nō de manu domini dei tui, sed de manu
 serpentis antiqui inimici tui. Mortis corporeæ
 calicem idcirco bibisti de manu domini, quia sub-
 lata uita animæ, uita corporis si perpetua fuisset,
 nimis esset inutilis. Hæc duo occurrerunt tibi,
 inquit: Ac deinde subiungit. Idcirco audi hæc
 pauper cula, & ebria non a uino. Ecce tuli de ma-
 nu tua calicem soporis, fundum calicis indigna-
 tionis meæ. Non aduicies, ut bibas illum ultra.

Hoc agitur nunc o charissimi, dum dico uo-
 bis: Comedite amici & bibite, & inebriamini.
 Amici (inquam) & Charissimi. Iam enim nō di-
 co uos seruos, sed amicos meos: quia omnia quæ
 suncq; audiui a patre meo, nota feci uobis. Idcir-
 co non dico chari, sed dico charissimi, quia Cha-
 ritas erga uos maxima mihi est, qua maior esse
 non potest. Maiorem enim hac dilectionem ne-
 mo habet, quàm ut animam suam ponat quis
 pro amicis suis. Hoc ego facio. Nam ecce
 dum morior, dum ad mortem trador, iamque
 uenditus in morte agonizor, CORPVS quoq;
 meum comedendum, & sanguinem meum bi-
 bendum uobis appono, ut sicut iam dixi, quoq;

Gene. 3.

Esa. 51.

Ioan. 15

I 4

RVP. IN CANT. CAN. CA. V.

ordine mors introiuit, eodem foras mittatur de animabus & corporibus uestris. Primo quippe foras mittitur mors animæ, dum comeditis & bibitis sacramentum mortis uel passionis meæ quia sicut quodam loco dixi, qui manducat me ipse uiuet propter me. Post hoc foras mittetur mors corporis, scilicet quando omnes resurgetis quod & uos me primo resurgente fideliter creditis, sicut itidem ego dixi de illo, qui manducana me, uiuit propter me, & ego resuscitabo eum in nouissimo die. Dicit aliquis: Sancti itaq; patres uestri, quomodo uiuent qui non comederunt neq; biberunt hoc uitæ sacramentum, nisi tantum in figura & in generatione una, quando Manna in deserto comederunt, & aquam de consequente eos petra, biberunt. ¶ Ad hæc inquam: Sicut uiuentibus uobis pro modo uestro, ita & defunctis illis pro modo ipsorum, sapientia dei prouidit, eandemq; mensam parauit. Siquidem dissipati sunt illi, quoniam animæ quidem apud inferos sunt in requie spei, corpora uero requiescunt in sepulchris, dissipabor & ego panis uiuus qui de coelo descendi: & anima quidem ad animas illorum, corpus uero descēdit ad corpora ipsorum, scilicet, in eius terræ uentrem, quo illa recepta sunt. Mox animæ illorum reuiuiscunt uita plena atq; perfecta, cuius in spe aliquatenus uixerunt: in nouissima autem uobiscum resurgēt resurrectione corporum. Atq; ita fiet, quod dicit aliquis uestrum, quodq; firmiter tenet fides oīum uestrum, quia sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes uiuificabuntur. ¶ Hoc tantæ salutis sacramentum ab initio non

Ioan. 6.

Ibidem:

Questio.

Exod. 16.
1. Cori. 10
Respōsio.

1. Cor. 15:

COMMENTARIORVM LIB. III. 69

feci uobis, hunc cibū potumq; uitæ æternæ ha-
 ctenus non porrexi uobis, cum ambularetis me
 cum ad prædicandum euangelium regni dei. Nō
 enim tempus erat, neq; odor poscebat, ut uobis
 cibus aut potus daretur nouæ salutis priusquam
 mundaremini, priusquam deleteretur macula ue-
 stra, macula reatus antiqui, quam contraxerunt
 comedendo uetitum, uobisq; omnibus nascitu-
 ris intulerunt iam dicti homines primi parētes
 uelēri. Mundari autem aliter neq; uos potuistis,
 neq; potuerunt ueteres amici nostri, sancti anti-
 qui ab origine mūdi, nisi per effusione sanguis
 nis mei, per lauacrum regenerationis. s. sangui-
 nis & aquæ de latere meo decurrentis. Non igitur
 ante uobis facere aut dicere debui, accipite et
 comedite amici, accipite & bibite charissimi: nō
 inquam ante, sed in ipso articulo passionis meæ,
 uel mortis, qua emundati estis, unde & dico uo-
 bis, quia & uos mundi estis propter sermonem
 quem locutus sum uobis. Nam quia credidistis,
 & quia permansistis mecū in tentationibus me-
 is, iccirco ex quo ego cœpi agonizari, uos cœpi
 stis emundari: ac proinde, sicut iam mundis, si-
 cut emūdati a peccato originali, quod primus
 homo per cibum contraxit, hunc cibum & hūc
 potum feci uobis, apponendum cæteris amicis,
 & filiis nostris post uos nascituris, hoc ordine,
 ut & ipsi prius lauentur aqua baptismatis, quæ
 post sanctificationem uerbi cum signaculo cru-
 cis siue exorcismo passionis meæ uel mortis, nō
 erit alia, sed eadem, quam cum sanguine meo de
 latere meo iam mortuus profundam, percussus
 lancea militis, & tunc demum particeps fiat ci-

Ioan. 19

Luc. 22

I S

RVP. IN CANT. CAN. CA. V.

bi huius ac potus eo modo quo tradidi uobis. In ebriamini igitur charissimi, inebriamini inquā, ita ut egestatis uestræ obliuiscamini, & doloris amplius non recordemini. Nam corpus quidem mortuum. i. certissime moriturus est propter peccatum: spiritus uero uiuit propter iustificationem. Et ipsam mortem & omnes modos siue species mortis atq; pœnarum, quicquid doloris & quicquid gaudii, quicquid timoris & quicquid spei, mūdus habere siue inferre potest aut potuit, obliuiscimini charissimi præ ebrietate uini uestri, præ abundantia spiritus sancti, præ dulcedine nuptiarum nostrarū, nuptiarum præsentium quibus interesse meruistis, quarum festiuitatem uidere primi meruerunt beati oculi uestri. Vos enim estis conuiuæ nuptiarum præcipui, q̄ primi omnium aquam uinum factum gustare meruistis. Siquidem iam hoc ipsum, quod non habetis tristitiam siue dolorem seculi. quod contemnitis gaudium mundi, quod timorem hominis nō timetis, quod non in homine speratis, q̄ uidelicet quatuor passionēs aquæ mortuæ, imo & aquarum mortuarū quædam capita sunt: sed solummodo secundum deum contristamini, solummodo in spiritu sancto gaudetis, solum deum timetis, & in solo deo speratis: iam inquā hoc ipsum est prægustare factum ex aqua uinum, & ebrietatis initium: ueniet autem facietas, perficietur ebrietas post hoc, iuxta illud in Psalmo: Inebriabuntur ab ubertate domus tuæ & torrente uoluptatis tuæ potabis eos. Ecce hæc sunt soror mea sponsa quæ feci, quæq; dixi amicis & charissimis meis, ueniens in hortum meum, metena

Ioan. 2

2. Cor. 7.

Psal. 35.
Psal. 53.

COMMENTARIORVM LIB. III. 70

(ut iam dixi) myrrham meam cum aromatibus meis, comedens fauam meam cum melle meo, & bibens uinum meum cum lacte meo. Ceterum quod optas & dicis, post haec omnia, ueniat dilectus meus in hortum suum ut comedat fructum pomorum suorum, hoc desiderans, ut te, quam dixi hortum conclusum, cuius emissiones sunt, uel esse incipiunt per mundum uniuersum paradysus malorum puniceorum: te inquam hortum conclusum, fontemque horticulorum, mox accipiam ad me ipsum: ut ubi ego sum illic & tu sis mecum: hoc nimirum ratio differre postulat, uidelicet in primis, ne uacet huic mundo dicere, quod nunquam mulierem uiderit, de qua nouum hoc audit ex euangelii nostri praedicatione, quia misit deus filium suum, factum ex muliere, factum sub lege.

Ioan. 14.

Pulcherrimum atque ordinatissimum est, quod aduersarii nostri libros baiulant secum, dicentes siue scriptum habentes: Ecce uirgo concipiet & pariet filium, & uocabitur nomen eius Emmanuel: & amici nostri praedicant in ista plenitudine temporis hoc esse perfectum, sequentibus signis ad confirmationem dictorum: tu quoque ades media librorum praecedentium atque praedicatorum signorumque subsequentium: tu inquam, uirtutum operatrix, ac totius sanctae magistra religionis: quale namque oculus uidit, qualis ab initio, quoniam Eua facta est, non fuit, nec est, nec erit in cogitationibus suis, in uerbis suis, in factis suis, in omni odore suauitatis, in omni flore & fructu honoris & honestatis. Ecce uenturi sunt homines spiritus contrarii, spiritus contra semetipsum dirisii, et contra conclusionem horti mei, contra uirginitatem

Gala. 4.

Esaiæ. 7.

Mar. ult.

Eccl. 14.

is. In
qua,
loris
dem
pec
atio.
e spe
is &
quid
oru-
ri ue
cedi-
tium
atem
Vos
pri-
me-
nabe
feni-
s no
dice
qua-
um-
mo-
tine
sum
ebri-
etur
Ine-
ente
ror
cha-
cra

RVPER. IN CANT. CANT. CA. V.

† tui

uteri † mei, contra paradysiacas emissiones tuas multa ac diuersa, imo & contraria dicturi, uide licet Carpocratiani, Valētiniani, Apollinarista, Pauliani, Iouinianista, & alij spiritu erroris seducti siue seducendi, per quos serpens antiquus sibilabit, ut dicant, alij me hominem fuisse tantum & utroq; sexu progenitū, alij me nihil corporis assumpsisse ex te, sed transisse per te quasi per fistulam: alij non me hominem uerum, sed in phantasia apparuisse, hominē phantasticum: alij nō semper me fuisse, sed ex te sumpsisse initium: alij filios te ex Ioseph suscepisse post me natum. Tam diu igitur differri te oportet & detineri in peregrinatione ista, donec interimas & distas & cæteras hæreses uniuersas, narrando fideliter, quod prædicetur & scribatur ueraciter: narrando inquam pro ut tempus & causa postulauerit, quod non me ex uiro, sed ex superueniente spū sancto conceperis, quod non ita per te, quasi per fistulā transierim, sed de ipsa carnis tuæ substantia ueram carnis substantiam suscepim, quā non phantasticum, sed uerum & uere hmanum corpus acceperim & in cœlum leuauerim, quod non ex te initium sumpserim, sed ante te, imo & in principio ante omnia sæcula deus dei uerbum ego extiterim, & quod post me natum, semper uirgo sis, iuxta quod Ezechi. propheta dictum fuit, quia porta hæc sp̄ clausa erit. Portas istas & oēs eiusmodi emissiones tuas, tēpus tuū erit, ut cū anima tua faciā id quod summope desiderans dicis, ut ueniat dilectus meus in hortum suum, ut comedat fructum pomorū suorū.

¶ FINIS LIBRI QVARTI